

Sygn. akt VIII U 464/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Węs
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Pełczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 stycznia 2017 roku w L.

sprawy A. O.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

na skutek odwołania A. O.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 4 stycznia 2016 roku, znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala A. O. prawo do emerytury rolniczej od 15 grudnia 2015 roku;

II. umarza postępowanie w części dotyczącej ustalenia prawa do emerytury rolniczej od dnia 24 maja 2016 roku.

Sygn. akt VIII 464/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2015 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił A. O. prawa do emerytury rolniczej na podstawie przepisów art. 19 ust. 2 oraz 28 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. Dz. U. 2016, poz. 277 ze zm.). W uzasadnieniu wskazał, iż wnioskodawca nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej (decyzja k. 40 akt KRUS).

W odwołaniu od powyższej decyzji A. O. domagał się jej zmiany przez ustalenie prawa do emerytury rolniczej. Podniósł, że spełnia wszystkie przesłanki do uzyskania przedmiotowego świadczenia, gdyż wydzierżawił swoje gospodarstwo rolne na podstawie pisemnej umowy zawartej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków i nie prowadzi już żadnej działalności na wydzierżawionym gruncie (odwołanie k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, powtarzając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Podniósł, że umową dzierżawy zawartą w dniu 14 grudnia 2015 roku wnioskodawca wydzierżawił wraz z żoną udział 1/2 w nieruchomościach oznaczonych numerami 323 i 889 o powierzchni 2,07 ha. Wywodził, że w przypadku gospodarstwa rolnego pozostającego we współwłasności, jedynie wydzierżawienie przez

wszystkich współwłaścicieli całego gospodarstwa rolnego stanowi podstawę do uznania, że nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej, co wynika z art. 199 k.c. (odpowiedź na odwołanie k. 3 a.s.).

W toku postępowania strony popierały stanowiska prezentowane w sprawie. Wnioskodawca domagał się przyznania emerytury rolniczej od dnia 15 grudnia 2015 roku (k.19v a.s.).

Pełnomocnik organu rentowego wnosił o oddalenie odwołania (k. 34v a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje:

Wnioskodawca A. O. urodził się w dniu (...). Jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego położonego w gminie U..

Na podstawie umowy dzierżawy zawartej w dniu 14 grudnia 2015 roku z S. S., wnioskodawca wraz małżonką wydzierżawił grunty rolne położone w miejscowości S., oznaczone numerem ewidencyjnym (...) o powierzchni 1,07 ha, położone w miejscowości B., oznaczone numerami ewidencyjnymi (...) o łącznej powierzchni 1,17 ha, grunty rolne położone w miejscowości U., oznaczone numerami ewidencyjnymi działek:(...) (...) i (...) o łącznej powierzchni 3,13 ha, a także 1/2 udziału w nieruchomości położonej w miejscowości U., oznaczonej numerami ewidencyjnymi (...) o łącznej powierzchni 2,07 ha (umowa dzierżawy k. 24 akt KURS).

W dniu 15 grudnia 2015 roku A. O. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury rolniczej. Ubiegając się o świadczenie podał, iż nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej (wniosek k. 1 akt KRUS).

Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy uznał za udowodniony okres ubezpieczenia rolnego wnioskodawcy w wymiarze 145 kwartałów (raport k. 38 akt KRUS).

W toku niniejszego postępowania, organ rentowy wydał w dniu 5 lipca 2016 roku decyzję, w której przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury rolniczej od dnia 24 maja 2016 roku (decyzja k. 13 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca A. O. jest współwłaścicielem m.in. nieruchomości rolnej położonej we wsi U. o powierzchni 2,07 ha. Połowa udziału w tej nieruchomości należy do syna jego stryjecznego brata J. O.. Odwołujący do połowy grudnia 2015 roku uprawiał grunty będące przedmiotem współwłasności, pobierał z tego tytułu dopłaty.

Faktycznie od połowy grudnia 2015 roku A. O. nie prowadzi działalności rolniczej na tych działkach będącej przedmiotem współwłasności, na podstawie umowy dzierżawy przekazał ją w użytkowanie S. S.. J. O. uprawiał swoją połowę do maja 2016 roku, kiedy przekazał ją w dzierżawę S. S.. Dzierżawca pobiera dopłaty od wydzierżawionej ziemi oraz płaci z tego tytułu podatek rolny (zeznania świadka S. S. k. 35 a.s., zeznania świadka Z. K. k. 35 a.s., zeznania wnioskodawcy k. 19v, k. 35 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów. W całości podzielił Sąd wnioski i tezy wypływające z dokumentów. Ich autentyczność oraz wiarygodność nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Brak więc było jakichkolwiek podstaw – także takich, które należałoby uwzględnić z urzędu – by dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Stąd stosownie do treści art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe stanowiły dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone, a dokumenty prywatne, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Sąd obdarzył wiarą zeznania wnioskodawcy. Wynika z nich, że od połowy grudnia 2015 roku odwołujący zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, kiedy to wydzierżawił swój udział w nieruchomości rolnej S. S., oznaczonej numerami ewidencyjnymi (...) o łącznej powierzchni 2,07 ha. Udział w tych nieruchomościach, należący do J. O., został przekazany w maju 2016 roku S. S. do użytkowania i pobierania pożytków z przeznaczeniem na prowadzenie działalności rolniczej. Zeznania te są logiczne i korespondują z zeznaniami świadków S. S. i Z. K. tworząc spójną całość, stąd też spotkały się z aprobatą Sądu.

Wskazani świadkowie posiadali niezbędne wiadomości odnośnie okoliczności, kiedy wnioskodawca zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Z zeznań tych wynikało, że A. O. od grudnia 2015 roku nie uprawia gruntów będących przedmiotem współwłasności. Zeznania obu świadków były spójne, a nadto korelowały z zeznaniami wnioskodawcy.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania S. S. - dzierżawcy gospodarstwa rolnego, którego współwłaścicielem jest wnioskodawca. Świadek wskazywał, iż z wnioskodawcą umowę dzierżawy zawarł w grudniu 2015 roku. Potwierdził też, że użytkuje całą nieruchomości, łącznie z udziałem należącym do J. O. oraz że wnioskodawca nie osiąga od grudnia 2015 roku z tego tytułu żadnych dochodów, gdyż od tej daty faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności rolnej na tych gruntach.

Sąd Okręgowy w Lublinie zważył, co następuje:

Odwołanie A. O. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W myśl przepisu art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2016, poz. 277 ze zm.), emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek 60 lat, jeśli jest mężczyzną, podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat, zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Z kolei zgodnie z art. 28 ust. 4 powyższej ustawy uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając między innymi:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c.

Mając na uwadze powyższe należy podkreślić, iż decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ma ustalenie, czy odwołujący faktycznie prowadzi działalność rolniczą. Sam fakt bycia współwłaścicielem gospodarstwa rolnego nie jest bowiem tożsamy z prowadzeniem działalności rolniczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2009 roku, I UK 202/08, OSNP 2010/15-16/200).

Cytowany powyżej przepis art. 28 ust. 4 nie modyfikuje pojęcia prowadzenia działalności rolniczej, ani też nie definiuje wyczerpująco pojęcia nieprowadzenia działalności rolniczej. Prowadzenie bądź nieprowadzenie działalności rolniczej należy bowiem do sfery faktu. Ułatwienie dowodowe, o którym mowa wyżej polega na tym, że rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w tym przepisie nie muszą wykazywać, że nie prowadzą działalności rolniczej - fakt ten uznaje sam ustawodawca. Ciężar dowodu obciąża natomiast nie wymienionych w tym przepisie (art. 28 ust. 4) rolników posiadających grunty rolne, jeżeli chcą wykazać, iż nie prowadzą działalności rolniczej. Wypłata zatem części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu ustawy faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy i fakt ten wykazał, nie ulega bowiem zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 października 2014 roku, III AUa 748/14). Zastosowana zatem w wypadku art. 28 ust. 4 ustawy technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenia w nim zawarte służą wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych między innymi w art. 28 ust.

4 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca. Prowadzi to do wniosku, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, które obecnie pozostają poza sferą stosunku ubezpieczenia społecznego rolników i są prawnie obojętne przy objęciu ubezpieczeniem, nie mogą mieć także wpływu na wysokość pobieranych świadczeń. Uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia może zależeć tylko (i zależy) od zaprzestania działalności rolniczej, zatem właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 ust. 4 pkt 1-4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami, gdyż nie prowadzą na nich działalności rolniczej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 roku, II UZP 5/04, OSNP 2004/22/389).

Odnosząc powyższe do stanu niniejszej sprawy należy podkreślić, iż wszystkie powyższe uwagi na temat art. 28 ust. 4 ustawy znajdują zastosowanie w niniejszej sprawie, gdzie wnioskodawca domagał się emerytury rolniczej.

W rozpoznawanej sprawie poza sporem pozostawało spełnienie przez A. O. dwóch pierwszych warunków przewidzianych przywołanym przepisem art. 19 ust. 2, wymaganych do przyznania mu prawa do świadczenia emerytalnego: ukończył on bowiem 60 lat w dniu (...) roku oraz podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat.

Jedyną zakwestionowaną przez KRUS przesłanką do otrzymania przez niego przedmiotowego świadczenia, była ta z art. 19 ust. 2 pkt 3 w postaci zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

Przeprowadzone w tym zakresie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca od połowy grudnia 2015 roku zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej na gruntach stanowiących jego współwłasność. Od momentu podpisania umowy dzierżawy w dniu 14 grudnia 2015 roku S. S. przejął w użytkowanie część gruntów należącą do odwołującego, który zaprzestał na nich prowadzenia działalności rolniczej.

Odnosząc się do zarzutu organu rentowego, że w przypadku gospodarstwa rolnego pozostającego we współwłasności, jedynie wydzierżawienie przez wszystkich współwłaścicieli całego gospodarstwa rolnego, stanowi podstawę do uznania, że nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej, co wynika z art. 199 k.c. - należy wskazać, że zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy wymóg zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej odnosi się tylko do wnioskodawcy (czyli odwołującego). Przepis ten nie dotyczy innych osób. W świetle art. 19 ust. 2 ustawy nie ma bowiem wymogu zaprzestania działalności rolniczej także przez współwłaściciela nieruchomości rolnej, która należy do rolnika ubiegającego się o emeryturę rolniczą.

Mając powyższe okoliczności na względzie, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury od dnia 15 grudnia 2015 roku, to jest od złożenia wniosku o świadczenie (art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 129 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

W pozostałym zakresie Sąd umorzył postępowanie. Wskazać należy, iż odwołanie od decyzji organu rentowego pełni rolę pozwu. Odpowiednio zatem uznanie powództwa, jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 maja 2012 roku w sprawie II UK 240/11, polega w tym postępowaniu na wydaniu przez organ rentowy (przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd) decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony, co powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części (art. 477¹³ k.p.c.), nie prowadzi natomiast do wydania wyroku. Owo szczególne uregulowanie dotyczące skutków tego specyficznego uznania powództwa jest wynikiem właśnie odrębności postępowania z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których jedynie etap odwoławczy przenosi się na drogę postępowania przed sądem powszechnym, a po jego zakończeniu, sprawa wraca do postępowania administracyjnego. Dlatego tylko wydana wcześniej, przed zakończeniem postępowania odwoławczego, decyzja uwzględniająca żądanie odwołania (przyznająca świadczenie lub ustalająca brak zobowiązania) powoduje zbędność dalszego postępowania odwoławczego, czego wyrazem jest unormowanie wynikające z art. 477¹³ § 1 k.p.c. Stosownie bowiem do treści tego przepisu zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd – przez wydanie decyzji lub

orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy, w toku sprawy wydał decyzję, w której przyznał A. O. prawo do emerytury rolniczej od dnia 24 maja 2016 roku. Powyższe orzeczenie stanowi uznanie powództwa w sposób przewidziany w art. 477¹³ § 1 k.p.c., gdyż uwzględnia częściowo żądanie zawarte w odwołaniu. Oznacza to, istniały podstawy do częściowego umorzenia postępowania w części dotyczącej ustalenia prawa do emerytury rolniczej od dnia 24 maja 2016 roku w trybie art. 477¹³ k.p.c., o czym Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie II wyroku.